

Predmet C-189/20**Zahtjev za prethodnu odluku****Datum podnošenja:**

5. svibnja 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

27. veljače 2020.

Podnositelj revizije i tuženik:

Laudamotion GmbH

Druga stranka u revizijskom postupku i tužitelj:

Verein für Konsumenteninformation

80b 107/19x

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) kao sud koji odlučuje o reviziji [omissis] u predmetu tužitelja Verein für Konsumenteninformation (Udruga za informiranje potrošača), 1060 Beč, [omissis] protiv tuženika Laudamotion GmbH, 2320 Schwechat, [omissis] radi propuštanja i objave presude, povodom revizije tuženika protiv presude Oberlandesgerichta Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) kao žalbenog suda od 28. svibnja 2019., [omissis] kojom je presuda Landesgerichta Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) od 5. veljače 2019. [omissis] djelomično potvrđena, a djelomično preinačena, na nejavnoj sjednici donio je

R j e š e n j e**[orig. str. 2.]**

Sudu Europske unije upućuju se sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li odredbe Uredbe (EU) br. 1215/2012, osobito članka 25., članka 17. stavka 3., članka 19., ako je potrebno uzimajući u obzir i one članka 67., tumačiti na način da im se protivi nadzor nepoštenosti međunarodnih sporazuma o sudskoj

nadležnosti u skladu s Direktivom 93/13/EEZ, odnosno odgovarajućim nacionalnim odredbama kojima se ta direktiva prenosi?

2. Treba li zadnji dio prve rečenice stavka 1. članka 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012 („osim ako je sporazum ništav u pogledu njegove materijalne valjanosti prema pravu te države članice”) tumačiti na način da se time pokreće nadzor materijalne valjanosti prema nacionalnom pravu države članice kojoj je prorogirana nadležnost, pa i onaj širi nego usklađeno pravno područje?

3. U slučaju niječnog odgovora na prvo i drugo pitanje:

Određuju li se nacionalne odredbe o prenošenju koje treba primijeniti na nadzor nepoštenosti u skladu s Direktivom 93/13/EEZ prema pravu države članice kojoj je prorogirana nadležnost ili prema *lex causae* države članice koja je pozvana odlučivati u predmetu?

O b r a z l o ž e n j e:

I. Činjenično stanje:

U glavnom postupku riječ je o postupku koji se odnosi na nepoštene odredbe. Tužitelj je udruženje za zaštitu interesa potrošača koje ima aktivnu procesnu legitimaciju u skladu s austrijskim Konsumentenschutzgesetzom (Zakon o zaštiti potrošača). Tuženi zračni prijevoznik (takozvana [orig. str. 3.] „niskotarifna aviokompanija”) upravlja internetskom stranicom www.laudamotion.com na kojoj se mogu rezervirati letovi. Pritom u poslovnom prometu s potrošačima primjenjuje opće uvjete prijevoza i opće uvjete poslovanja. Letovi se kod tuženika mogu rezervirati isključivo putem interneta. Tuženik ne nudi samo tuzemni prijevoz unutar Austrije.

Za zahtjev za prethodnu odluku relevantna je sljedeća odredba iz navedenih tuženikovih općih uvjeta poslovanja:

„2.4 Ako konvencija ili relevantni zakoni ne predviđaju drukčije, za Vaš ugovor o prijevozu s nama [...] kao i za sve sporove na temelju tog ugovora ili u vezi s njim nadležni su irski sudovi.”

II. Zahtjevi i argumentacija stranaka:

Tužitelj je naveo da odredba o sudskoj nadležnosti nije valjana. On smatra da formulacija „ako konvencija ili relevantni zakoni ne predviđaju drukčije” nije transparentna u smislu članka 6. stavka 3. Konsumentenschutzgesetzes (Zakon o zaštiti potrošača, u daljnjem tekstu: KSchG) jer bi potrošači sami morali istraživati je li predviđena nadležnost dopuštena. Osim toga smatra da je takav sporazum u smislu članka 879. stavka 3. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Opći građanski zakonik, u daljnjem tekstu: ABGB) ozbiljno nepošten, a naročito zato

što time potrošaču nisu bile dostupne ostale nadležnosti na koje u skladu s Uredbom br. 1215/2012, osobito u skladu s člankom 7. Uredbe br. 1215/2012 ima pravo, kao i da je u smislu članka 864.a ABGB-a iznenađujući jer potrošač s obzirom na sjedište tuženika u Austriji ne treba očekivati isključivu nadležnost irskih sudova.

Tuženik je isticao da se sporazum o sudskoj nadležnosti sadržan u toj odredbi mora ocjenjivati isključivo [**orig. str. 4.**] u skladu s Uredbom br. 1215/2012. Ugovori o prijevozu su člankom 17. stavkom 3. Uredbe br. 1215/2012 izuzeti od ograničenja koja se prema članku 19. te uredbe primjenjuju na potrošačke ugovore. Sporazumi o sudskoj nadležnosti stoga su, smatra tuženik, prema članku 25. Uredbe br. 1215/2012 dopušteni bez ograničenja iz Poglavlja I. Odjeljka 4. Uredbe br. 1215/2012. Nadalje, tuženik smatra da se nadzor nepoštenosti ne smije provoditi prema odredbama nacionalnog prava zbog nadređenosti prava Unije. Uostalom, zaključuje, pravilo nije iznenađujuće jer je međunarodni element predvidljiv, a nije ni netransparentno jer se prvom rečenicom pojašnjava da njime predviđena sudska nadležnost nastupa uz nadležnosti koje predviđa Montrealska konvencija („Konvencija”) ili drugi mjerodavni zakoni.

III. Dosadašnji postupak:

Prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev u pogledu te odredbe. On smatra da je članak 25. Uredbe br. 1215/2012 prema svojem području primjene nadređen nacionalnom pravu. Navedena odredba u pogledu dopuštenosti, oblika i učinaka sporazuma o sudskoj nadležnosti čini cjelovito uređenje.

Žalbeni sud prihvatio je žalbu tužitelja u smislu usvajanja tužbe. Pritom je smatrao da sporazumi o sudskoj nadležnosti u potrošačkim ugovorima, koji su obuhvaćeni Direktivom o nepoštenim odredbama odnosno odgovarajućim nacionalnim odredbama kojima se ta direktiva prenosi kao i područjem primjene članka 25. Uredbe br. 1215/2012, podložni nadzoru nepoštenosti u skladu s odredbama Direktive 93/13/EEZ te stoga u pojedinačnim slučajevima mogu biti nevaljani. Nacionalne odredbe kojima se prenosi Direktiva 93/13/EEZ, smatra taj sud, uređuju nadležnost u smislu članka 67. Uredbe br. 1215/2012 jer se odredbe koje potrošaču onemogućavaju ili otežavaju mogućnost obraćanja državnim sudovima u skladu s [**orig. str. 5.**] brojem 1. točkom (q) Priloga Direktivi 93/13/EEZ mogu smatrati nepoštenima. Nadzor nepoštenosti na temelju Direktive 93/13/EEZ upravo je u okolnostima poput predmetnih posebno značajan jer ograničenja koja su inače uspostavljena u skladu s člankom 17. stavkom 3. Uredbe br. 1215/2012 u smislu zaštite potrošača nisu primjenjiva na ugovor o prijevozu. Nadalje taj sud smatra da odredba svakako nije transparentna u skladu s člankom 6. stavkom 3. KSchG-a.

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) sada mora odlučiti o tuženikovoju reviziji podnesenoj protiv odluke donesene povodom žalbe, a kojom se zahtijeva odbijanje tužbe.

IV. Pravne osnove:

Pravna osnova prema pravu Unije:

Pravne osnove ovog zahtjeva za prethodnu odluku prema pravu Unije nalaze se osobito u člancima 25., 17. stavku 3., 19. i 67. Uredbe br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima („Uredba br. 1215/2012”) kao i u Direktivi Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima („Direktiva o nepoštenim odredbama”).

Nacionalno pravo:

Članak 6. stavak 3. KSchG-a glasi:

„Ugovorna odredba sadržana u općim uvjetima poslovanja ili tipskim ugovorima nema učinka ako nije sročena na dovoljno jasan ili razumljiv način.” **[orig. str. 6.]**

članak 864.a Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Opći građanski zakonik, u daljnjem tekstu: ABGB) glasi:

„Smatra se da odredbe neuobičajenog sadržaja koje jedna ugovorna strana upotrebljava u općim uvjetima ili tipskim ugovorima nisu bile ugovorene ako su nepovoljne za drugu ugovornu stranu i ako ta druga ugovorna strana s obzirom na okolnosti, a osobito vanjski izgled isprave, nije mogla očekivati takve odredbe, osim ako ju je prva ugovorna strana na te odredbe posebno upozorila.”

Članak 879. Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) određuje:

„Ugovorna odredba koja se nalazi u općim uvjetima ili tipskim ugovorima, a kojom se ne utvrđuje jedna od glavnih obveza stranaka, ništava je po sili zakona ako s obzirom na sve okolnosti ozbiljno šteti jednoj od ugovornih strana.”

V. Prethodna pitanja:

Ovlaštenje za upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku:

[omissis]

Obrazloženje prethodnih pitanja:

1. U pravnoj se literaturi vode kontroverzne rasprave o pitanju podliježu li međunarodni sporazumi o sudskoj nadležnosti obuhvaćeni **[orig. str. 7.]** područjem koje uređuje Uredba br. 1215/2012 općem nadzoru nepoštenosti, i ako da, u kojoj mjeri:

1.1. Prema jednom shvaćanju, članak 25. Uredbe br. 1215/2012 predstavlja cjelovito uređenje dopuštenosti, oblika i učinaka sporazuma o sudskoj nadležnosti;

stoga je isključen svaki oblik nadzora materijalne valjanosti prema nacionalnom pravu, pa i u slučaju odredaba o nadležnosti u općim uvjetima. Zaštita uobičajeno slabije ugovorne strane prema tom se mišljenju ostvaruje već ograničavanjem dopuštenosti sporazuma o nadležnosti s potrošačima, ugovarateljima osiguranja i radnicima.

Zagovornici tog shvaćanja [omissis] smatraju da je u slučaju Uredbe br. 1215/2012 riječ o zatvorenom sustavu nadležnosti. Tumačenje članka 25. Uredbe br. 1215/2012 na način da se dopušta nadzor materijalne valjanosti prema nacionalnom pravu bilo bi protivno cilju ujednačavanja koji se tom uredbom nastoji ostvariti. Pritom se zagovornici tog shvaćanja oslanjaju osobito na sudsku praksu Suda Europske unije u pogledu članka 17. Briselske konvencije iz 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima [omissis] prema kojoj se u interesu pravne sigurnosti odabir ugovorenog suda može ispitivati samo na temelju razmatranja povezanih sa zahtjevima te odredbe (vidjeti ECLI:EU:C: 1999:142 C-159/97 t. 46. i sljedeće). **[orig. str. 8.]**

1.2. Međutim, postavlja se pitanje podliježu li sporazumi o sudskoj nadležnosti ograničavanjima nepoštenosti koja proizlaze iz europskog sekundarnog prava, naročito iz Direktive o nepoštenim odredbama [omissis]. Članak 19. Uredbe br. 1215/2012 ograničava sporazume o sudskoj nadležnosti s potrošačima. No, ugovori o prijevozu su u skladu s člankom 17. stavkom 3. Uredbe br. 1215/2012 izuzeti od primjene Poglavlja I. Odjeljka 4. Konkretno, sa stajališta potrošača stoga bi i dalje postojala potreba zaštite, koja bi se mogla zadovoljiti primjenom zahtjeva propisanih Direktivom o nepoštenim odredbama [omissis].

Zagovara se nadzor nepoštenosti na temelju Direktive o nepoštenim odredbama, osobito u pogledu odredbe članka 67. Uredbe (EU) br. 1215/2012: nacionalni propisi kojima se prenosi ta direktiva predstavljaju uređenje nadležnosti jer nevaljanost odredbe o određivanju sudske nadležnosti ima za posljedicu primjenu zakonom predviđenog uređenja nadležnosti te je najčešće nadležan sud različit od onog koji je ugovoren [omissis]. Drugi smjer argumentacije ističe činjenicu da se prema zadnjem dijelu prve rečenice članka 25. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 sporazum o sudskoj nadležnosti mora nadzirati u pogledu materijalne valjanosti na temelju minimalnih zahtjeva **[orig. str. 9.]** iz Direktive o nepoštenim odredbama [omissis].

1.3. Postoje i oni koji misle da je, s obzirom na upućivanje europskog zakonodavca u zadnjem dijelu prve rečenice članka 25. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 na „materijalnu valjanost”, moguć i nadzor materijalne valjanosti odredaba o nadležnosti u općim uvjetima [omissis].

2. Stoga se Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) pita u kojem su odnosu odredbe Uredbe (EU) br. 1215/2012 i Direktive o nepoštenim odredbama, odnosno odgovarajuće odredbe nacionalnih propisa o prenošenju i mora li se pod pojam materijalne valjanosti iz članka 25. Uredbe br. 1215/2012 podvesti kršenje odredaba o zaštiti potrošača, čak i ako one ne proizlaze iz europskog sekundarnog

prava. Naposljetku se čini nejasnim jesu li se konkretno primjenjivi nacionalni propisi kojima se prenosi Direktiva o nepoštenim odredbama trebali odrediti na temelju kolizijske odredbe iz zadnjeg dijela prve rečenice članka 25. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, dakle prema pravu *forum prorogatum*.

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud),

Beč, 27. veljače 2020.

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT